

Příloha k protokolu o SZZ č. ....
FF JU v Č. Budějovicích
Vysoká škola: .....

Jméno: .....
Estetika
Obor: .....

Ústav estetiky
27. 8. 2012
Datum odevzdání posudku: .....

Recenzent * /
diplomové práce
Vedoucí */
Mgr. Filip Hotový, Ph.D.
.....

POSUDEK BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Pojetí aury a fotografie v myšlení Waltera Benjamin

.....
(téma)

Martina Šťastná vstupuje tématem bakalářské práce nejen na pole dodnes aktuální diskuse o problematice estetiky fotografického obrazu, ale dotýká se také palčivého problému vztahu uměleckého díla, originálu a kopie. Zvoleným zaměřením na shrnutí a revizi Benjaminova pojmu aura se autorka začíná nutně pohybovat na tenkém ledě, neboť samo vymezení tohoto pojmu je v primárních Benjaminových textech značně nekonzistentní. Snaha poukázat na tuto rozvolněnost je také jedním z cílů práce. Primárními zdroji, o něž se Martina Šťastná opírá jsou „Malé dějiny fotografie“ a o pár let mladší text „Umělecké dílo v epoše své technické reprodukovatelnosti“. Klíčem pro kritickou analýzu Benjaminova pojetí aury je pak autorce především text Carolin Duttlingerové „Walter Benjamin and the Aura of Photography“.

Již úvodní část vzbuzuje však ve čtenáři pochyby o tom, zda si autorka nezvolila téma, které je nad její síly. Na straně 7 narazíme na celou řadu stylistických a argumentačních slabín, které se bohužel propisují do celku textu. Například třetí odstavec po velmi povrchním exkurzu k východiskům Frankfurtské školy pojednou radikálně přichází s vágním odkazem na vymezení pojmu aura v „různých slovnících“, přičemž se vůbec nedozvíme, z jakého zdroje autorka čerpá. Následně se čtenář dočítá o textech, v nichž Benjamin pojem aury pojednává (zcela tu chybí bibliografické údaje k oběma textům) a je seznámen s cílem práce. Tento však není zcela srozumitelně vysvětlen, naopak je čtenář zmaten několika cíli, které se navzájem částečně vyvrací: „přiblížit, jak s pojmem aura pracuje Walter Benjamin“; práce „ukáže, že výše uvedené texty udávají značné rozporuplnosti“; „pokusit se sjednotit a ucelit rozbor tohoto pojmu“; „zkoumání pojmu aura, který Benjamin používá tak, že v něm ilustruje ztrátu ve spojitosti s reprodukcí“ (vše s. 8). Ztrátu čeho? Co je míněno reprodukcí, když ne každý akt reprezentace? Je cílem ukázat rozporuplnosti v práci s pojmem aura, či sjednotit rozbor tohoto pojmu? S ohledem na očekávaný popis zvolené metodologie se dozvíme pouze v závěrečném odstavci úvodu, že autorka bude vycházet z textu Carolin Duttlingerové. Proč a v čem její text autorce poslouží opět není srozumitelně pojednáno. Bohužel ani kapitola věnovaná Duttlingerové analýze Benjaminových textů příliš jasně odpovědi nedává.

V následující druhé a třetí kapitole se Martina Šťastná pouští do shrnutí obou klíčových Benjaminových textů, tedy „Malých dějin fotografie“ a „Uměleckého díla v době technické reprodukovatelnosti“. Ihned na straně 9 v kapitole 2.1 lze poukázat na typickou obsahovou nepřesnost v tvrzení, že první z jmenovaných textů se věnuje „především reflexi portrétní fotografie na počátcích jejího vývoje, v době daguerrotypie a době nemálo pozdější“. Jakoby zde autorka ignorovala fakt, že dobou „nemálo pozdější“ míní Benjamin časové rozpětí minimálně šedesáti let od vyspělejších daguerrotypií druhé poloviny devatenáctého století po Atgetovy snímky z dvacátých let dvacátého století. Tedy časové rozpětí, které ve vývoji fotografie skýtá řadu klíčových technologických i teoretických posunů. Ponecháme dále stranou podivnou formulaci „že pouhé pomůcky se stávaly

slavnějšími než samotné obrazy díky nim vytvořené“, uvozující odkaz na Hillovy fotografie ve třetím odstavci na straně 10. Nelze však opominout povrchní přístup autorky k dějinám fotografie a vývoji fotografických technologií, zejména uplatňovaný v kapitole, která si klade za cíl pojednat historický vývoj fotografie. Zajisté by bylo na místě nahradit vágní tvrzení o přerodu starých daguerrotypií do novější, technicky vyspělejší fotografie konkrétními poukazy na jednotlivé technologické postupy, minimálně Talbotův kalotypický princip negativ-pozitiv, Archerův mokrý kolodiový proces či pozdější vynález kinofilmu.

V kapitole 2.2 autorka pro shrnutí textu „Malé dějiny fotografie“ ne zcela jasně zavádí vypůjčené členění na dvě roviny chápání pojmu aura a sice na rovinu vztahu diváka k objektu a rovinu vztahu diváka k technologii (část 2.3. pak jen opakuje již řečené bez většího přínosu k tématu). Tato čistě teoretická redukce může pomoci při explikaci tématu na dvojí rovině. Jednak s ohledem na text „Umělecké dílo v době technické reprodukovatelnosti“ (který autorka poměrně přehledně shrnuje ve třetí kapitole) lze poukázat na fakt, že Benjamin fotografii de facto redukuje na technologickou pomůcku reprodukce, zatímco u předchozího textu je divákovo povědomí o technologii příčinou jeho fascinace objektem. Protože však tato fascinace objektem je výrazně psychologicky podmíněna, nelze vydávat měřítko technologického rozvoje fotografie jako zlomové pro vytrácení se aury. Autorka s tímto pomocným členěním pracuje velmi nesrozumitelně a jako takové vyznívá spíše zmatečně a s ohledem na cíl práce do ztracena. Navíc Martina Šťastná explicitně opomíjí řešit další zásadní otázku, která z komparace obou textů vyplývá. A sice zatímco v pozdějším textu Benjamin považuje fotografii za reproduktivní technologii, snímající z uměleckého díla jeho „auru“, v prvním textu se implicitně objevuje klíčová otázka, zda může fotografie sama být uměním, které je auratické. A právě s ohledem na tuto klíčovou otázku se začínají vynořovat případné nekonzistence v Benjaminově uvažování o aure a fotografii, autorkou však nepříliš výtěžené.

Na tento rozpor poukazuje rovněž Duttlingerová, což Martina Šťastná zmiňuje na straně 27 ve čtvrté kapitole. Následující strany však dle mého názoru celou problematiku vysvětlují velmi zmatečně a postrádají jasné členění textu a dílčích argumentů. Některá rozhodující tvrzení jsou uvedena až v závěru, zcela bez snahy o jejich precizní zdůvodnění.

Čtenář se tak neubrání dojmu, že v ruce drží spíše pracovní verzi textu, než finální tvar. Zajisté by i přesvědčivosti textu pomohly odkazy k rozsáhlejší paletě zdrojů, poukazující na širší obeznámenost s Benjaminovým dílem (Passagen-Werk, Pariser Brief, Berliner Kindheit) či na snahu ukotvit pojem aura mezi relevantními encyklopedickými texty (Ästhetische Grundbegriffe, Encyclopedia of Aesthetics) apod. Za ocenění však stojí práce autorky s poznámkovým aparátem z „odeonského“ vydání Benjaminových textů, z něhož čerpá některé doplňující informace a Benjaminovy formulace pojednávající o aure.

Práce se dle mého názoru jako celek vyznačuje podstatnými nedostatky. Ponecháme-li stranou gramatické a formulační slabiny, vyvstane před námi zejména fakt, že nejasné stanovení cíle zcela koresponduje s chaotickou strukturou celého textu. Celá argumentační linie je spíše nepřesvědčivá a dovednost autorky udržet přehledné členění myšlenek je poměrně slabá. S ohledem na výše naznačené slabiny považuji práci Martiny Šťastné za hraničící s nároky na bakalářskou práci a kritéria pro její obhajobu. Jedinými důvody, proč práci k obhajobě připustit je relativní komplikovanost tématu a výchozích textů a dále pak snaha a svědomitost, kterou autorka během psaní vyvinula. **Pokud autorka u obhajoby odpoví fundovaně na níže uvedené otázky, lze práci doporučit k hodnocení jako dobrou.**

- 1) V čem spočívá hlavní nekonzistence Benjaminova pojetí aury ve fotografii, explikovaná Duttlingerovou na portrétu malého Franze Kafky?
- 2) Jaké rozdíly plynou z pojetí kvality „tady a teď“, pojednávaného ve dvou zmiňovaných stěžejních textech?
- 3) Jakými argumenty můžete doložit smysl členění na vztah diváka k objektu a technologii při zkoumání významu aury ve fotografii? Pokud lze toto doložit, vyplývá z toho, že vztah diváka k objektu na fotografii není nutně podmíněn jeho vědomím o fotografické technologii?

dobře

Návrh na klasifikaci bakalářské práce: .....

.....
podpis vedoucího bakalářské práce

Praze 27. 8. 2012
V ..... dne .....

Stupeň klasifikace:	výborně	velmi dobře	dobře	nevyhověl

*) Nehodící se škrtněte